

Учебна програма по български език за XI клас – задължителна подготовка

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социокултурни компетентности	<p>– Използва уместно в ролята си на говорещ различни езикови регистри, характерни за социокултурните сфери, в които общува; разпознава различни езикови регистри при разчитане на смисъла на чужди текстове.</p> <p>– Съобразява езиковия си изказ с различни типове ситуации в сферата на официалното общуване.</p> <p>– В дискусия по поставена тема изразява свое становище, като умее да се аргументира убедително.</p>	<p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>1. Тема 1: Общуване в гражданската, институционалната и стопанската сфера</p> <ul style="list-style-type: none"> – специфика на комуникативната ситуация <p>2. Тема 2: Текстове документи</p> <ul style="list-style-type: none"> – функции; – специфика на съдържанието и структурата <p>3. Тема 3: Общуване в медийната сфера</p> <ul style="list-style-type: none"> – специфика на комуникативната ситуация <p>4. Тема 4: Текстове в медийната сфера</p> <ul style="list-style-type: none"> – функции; – специфика на съдържанието и структурата; <ul style="list-style-type: none"> – медийни жанрове: новина, коментар, интервю. 	<p>Комуникативни сфери: гражданска сфера; институционална сфера; стопанска сфера; социални роли на личността в съвременното общество;</p> <p>текстове документи (регулативни текстове);</p> <p>Медийна сфера, медии;</p> <p>новина, коментар, интервю;</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> – да се запознаят с принципите на гражданското общество и с устройството на демократичната държава; – да ползват текстове документи; – да имат достъп до различни информационни източници в сферата на масовото осведомяване; 	<p>Знанията и уменията по български език способстват ориентацията на ученика в устройството и функциите на съвременното общество. Знанията и уменията по български език способстват формирането на първоначална гражданска грамотност на ученика.</p>

<p>Ядро 2: Езикови компетентности</p>	<p>– Отчита задължителността и възможностите за избор по отношение на употребата на езикови средства с оглед на различните сфери на общуване. – Използва различни езикови средства в свой текст, за да открие гледна точка, и разпознава езикови средства с такава функция в чужд текст. – Използва уместно контекстови синоними и антоними; синонимни синтактични конструкции с цел поставяне на логически акценти.</p>	<p>1. Тема 1: Задължителност и избор на езикови средства в текстовете документи</p> <ul style="list-style-type: none"> – означаване на предмет и на информация за предмета – употреба на термини и терминологични словосъчетания; – функции на клишето по отношение на структурата и на езика на текста (роля на повторението). <p>2. Тема 2: Задължителност и избор на езиковите средства в медийните текстове</p> <ul style="list-style-type: none"> – означаване на предмет и на информация за предмет; – употреба на езикови средства за предаване на обективна информация; – употреба на езикови средства за изразяване на позиция и гледна точка – модална употреба на лексикални и граматически средства за постигане на въздействие 	<p>клиширана структура, езиково клише;</p> <p>техники за реторично въздействие;</p> <p>езикови средства с модална употреба: експресивна лексика, словоред, наклонение, залог.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – да се запознаят със законови текстове; текстове на международни харти, конвенции и др.; – да ползват текстове от различни медии с различни жанрови характеристики с оглед на интересите си; – да се ориентират в различни информационни източници с прагматична цел. 	<p>Знанията и уменията по български език интегрират предмета с обучението по история, по философия и с останалите учебни дисциплини, които имат отношение към гражданското образование. Знанията и уменията по български език, насочени към работата с текстове документи и с текстове от различни информационни източници, се интегрират с чуждоезиковото обучение (във връзка със съвременното състояние на информационните технологии и световната информационна мрежа).</p>
---	--	--	---	--	---

<p>Ядро 3: Социокултурна и езикова компетентност в устното общуване</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Изгражда цялостно изказване, като се придържа към темата. – Участва в дискусия или в дебат. – В хода на диалог резюмира вече казаното. – Може да участва в интервю като конкурсна форма. – При публично изказване спазва нормите на книжовния изговор. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тема 1: Публично изказване по граждански проблем <ul style="list-style-type: none"> – реторични похвати (функции на жеста, мимиката и позата); – умения за използване на реторични стратегии за въздействие. 2. Тема 2: Участие в дебати и в дискусия по актуален обществен проблем 	<p>езикът на тялото; реторични похвати; реторични стратегии</p>	<ul style="list-style-type: none"> – да участват в публични дебати по граждански проблеми; – да участват в публични дискусии по граждански проблеми. 	<p>Знанията и уменията по български език, свързани със способността за убедително публично представяне на позиция, обслужват работата по всички учебни дисциплини.</p>
<p>Ядро 4: Социокултурна и езикова компетентност в писменото общуване</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Използва различни информационни източници. – Създава текстове с аналитична, тълкувателна насоченост. – Прилага най-често използваните в писменото общуване жанрови модели. – Практически владее някои литературнокритически жанрове 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тема 1: Извличане на информация от текстове документи; ориентиране в предмета и структурата на текстове документи с цел откриване на необходима информация. 2. Тема 2: Аргументативен тип текст – същност и структура <ul style="list-style-type: none"> – структурни компоненти: предмет, проблем, твърдение, аргументация; – аргументация чрез разсъждаване, описване, повествуване. 		<ul style="list-style-type: none"> – да създават есета по граждански проблем; – да създават есета, свързани с литературното им образование; – да участват в тематични конкурси за написване на есе. 	<p>Знанията и уменията за работа с текстове документи обслужва гражданското образование и обучението по предметите от областта история и цивилизация. Уменията за създаване на аргументативни текстове обслужват работата по всички учебни дисциплини.</p>

		<p>3. Тема 3: Разновидности на текстовете от аргументативен тип:</p> <ul style="list-style-type: none"> – есето като аргументативен тип текст със свободна аргументация; – литературноинтерпретативното съчинение като аргументативен тип текст с аргументация чрез интерпретация на литературни творби. <p>4. Тема 4: Техники за изграждане на аргументативен текст (есе и литературноинтерпретативно съчинение)</p> <ul style="list-style-type: none"> – писане на описателни, описателни и аргументативни микротекстове; – разполагане на различните видове микротекст в зависимост от предмета, целите на конкретната комуникативна ситуация и личния избор на пишещия. 	<p>аргументативни техники</p>		
--	--	---	-------------------------------	--	--

Учебна програма по български език за XI клас – задължителноизбираема непрофилирана и задължителноизбираема профилирана подготовка

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социо-културни компетентности	<p>– Има основни знания за мястото на българския език в индоевропейското езиково семейство и сред балканските езици.</p> <p>– Познава начините за представяне на факти и интерпретирането им в различни медии – печатни и електронни.</p>	<p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>Тема 1: Българският език като индоевропейски език – връзки на българския език с другите индоевропейски езици.</p> <p>Тема 2: Българският език, българската книжовност и българската култура в европейския социокултурен контекст.</p> <p>Тема 3: Общуване в гражданската и в институционалната сфера с оглед на международни контакти (харти, конвенции и др.).</p> <p>Тема 4: Средства за открояване на позиция в медийни текстове (с оглед на техни езикови, структурни и жанрови особености).</p>	<p>езиково семейство, индоевропейски езици, славянски езици, балкански езици</p> <p>социокултурен контекст</p> <p>харта, конвенция</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <p>Да осмислят родствените връзки на българския език с другите индоевропейски езици.</p> <p>Да осмислят ролята на родния език като основа за запознаване с езиците и културите на други страни и народи.</p> <p>Да отчитат действието на различни манипулативни речеви стратегии и да умеят да реагират по адекватен начин.</p>	<p>Знанията и уменията по български език допринасят за:</p> <p>– развиване на уменията на учениците да се ориентират в особености на системите на изучаваните чужди езици;</p> <p>– разграничаване на факти от интерпретация на фактите в обучението по различни учебни дисциплини.</p>

<p>Ядро 2: Езикови компетентности</p>	<p>– Има основни знания за мястото на българския език в индоевропейското езиково семейство и сред балканските езици.</p> <p>– Може да направи превод от чужд език, като се съобразява със съчетаемостта на думите в двата езика.</p>	<p>Тема 1: Особености на фонетичната, граматичната и лексикалната система на българския език в сравнение със съответните системи на изучаваните чужди езици.</p> <p>Тема 2: Превод от български език на чужд език (и обратно).</p>	<p>фонетична система, граматична система, лексикална система</p>	<p>Да правят съпоставки между фонетичната, граматичната и лексикалната система на българския език и на съответните системи на изучаваните чужди езици.</p>	<p>– овладяване на различни стратегии за превод; – формиране у ученика на обща представа за езика като главно средство за комуникация; – създаване на представа за някои езикови универсалии.</p>
<p>Ядро 3: Социо-културна и езикова компетентност: устно общуване</p>	<p>– Избира различни реторични стратегии на общуване с оглед на цели, аудитория и тип комуникативна ситуация.</p> <p>– Познава начините за представяне на факти и интерпретирането им в различни медии – печатни и електронни.</p>	<p>Тема 1: Използване на реторични стратегии в публични изказвания: – по теми, заложили в международни правни документи; – по значими и актуални социални теми</p> <ul style="list-style-type: none"> • започване на публично изказване с: въпрос; цитат; анекдот и др. • аргументиране на теза в публично изказване чрез: сравняване и/или противопоставяне на факти; подреждане на фактите според тяхната значимост (маловажност); представяне на проблема (причината) и неговото разрешение (следствието) и др. • завършване на публично изказване с цитат, афоризъм, повторение на началната фраза и др. <p>Тема 2: Анализ на медиен текст с цел да се открие позицията на конкретната медия по разглеждания в текста проблем.</p>	<p>реторична стратегия, международни правни документи</p>	<p>Да се запознаят с възможни реторични стратегии, които да използват във всекидневната си речева практика.</p>	<p>Познаването на различни реторични стратегии улеснява придобиването на гражданско образование чрез обучението по философия, история и др.</p>

<p>Ядро 4: Социо- културна и езикова компе- тентност: писмено общуване</p>	<p>– Ориентира се в различни комуникативни ситуации на културното общуване (официална комуникация, академична комуникация, общуване чрез медия, неформално културно общуване).</p> <p>– Практически владее някои основни литературно-критически жанрове.</p> <p>– Открива и коригира грешки, дължащи се на интерференция, при съпоставка на оригинален и преводен текст.</p>	<p>Тема 1: Интерпретиране на съдържанието на медийни текстове и на текстове документи (Конституция на Република България, Харта за правата на човека, Харта за правата на детето, различни международни конвенции и др.) – разграничаване на факти от мнения с цел противопоставяне на манипулативни речеви действия.</p> <p>Тема 2: Разновидности на есето: – с оглед на предмета на общуване: есе за обект и процес (природен или културен); – с оглед на комуникативните цели: есе с цел информиране (представяне на обект и/или процес) с цел открояване на причинно-следствена връзка; с цел убеждаване; с цел оценяване; с цел забавление.</p> <p>Тема 3: Опит за създаване на медиен текст в определен жанр.</p> <p>Тема 4: Разновидности на литературно-критическата статия – отзив и/или рецензия за неизучавано произведение; – анотация; – характеристика на автор.</p> <p>Тема 5: Анализ и редактиране на грешки при превод от български език на чужд език (или обратното) – грешки, допускани поради интерференция.</p>	<p>отзив, рецензия, анотация</p> <p>интерференция</p>	<p>Да извличат информация от значими за тяхната социализация официални документи.</p> <p>Да създават текстове, чрез които да отстояват позицията в случаи, в които се нарушават техни основни човешки и граждански права.</p>	<p>Знанията и уменията по български език служат за интегриране на предмета с учебните дисциплини, които имат отношение към гражданското образование, чрез изграждане на умения да се създават есета по исторически, философски и др. проблеми.</p>
--	--	--	---	---	--